

ŽAIDIMO SVARBA VAIKYSTĖJE

Joan W. Almon

“Galimybė žaisti yra pagrindinė sveiko mąstymo sąlyga”.

Ashley Montagu

Daugiau kaip 30 metų dirbant su vaikais, lankančiais Valdorfo darželius, ir jų šeimomis visame pasaulyje, aš pastebėjau vieną sukrečiantį panašumą – kūrybiškas žaidimas yra pagrindinis sveiko vaiko užsiėmimas.

Žaisdamas vaikas apvienija visus gyvenimo elementus, patirdamas juos per žaidimą. Taip jis geriau suvokia gyvenimą ir pritaiko situacijas sau pačiam. Žaidimas yra pagrindinis kūrybinis šaltinis ir ypatingai svarbią vietą vaiko gyvenime užimantis procesas, į kurį labai svarbu atkreipti dėmesį. Kūrybiškai žaisdamas vaikas gali žydėti ir skleisti, o be jo – kenčia patirdamas gilius apribojimus. Aš nesu pirma, pastebėjusi šį faktą.

Kūrybingo žaidimo svarba vaiko sveikatos vystymuisi yra svarbi ir daugelio tyrėjų nagrinėjama sritis, turinti daugybės dešimtmečių istoriją. Dabar aš noriu pakalbėti apie tai, kaip stipriai suardyta yra šių dienų vaiko kūrybinė aplinka. Mokyklose vaikai jau nebeturi galimybės laisvai tyrinėti miškus ir laukus, atrasdami nuostabius kampelius, skirtus tik jų žaidimui. Fizinis judėjimas ir pažinimas yra stipriai apribotas. Šiandien naujos mokyklos statomos be vietos realiems fiziniams žaidimams ir judėjimui.

Žaidimai su kamuoliu kaimynystėje tampa graudžia istorija, o vaikystė yra įspraudžiama į “pasiekimų” įvairiose srityse kolekcionavimą. Pasaulinė „rungtyniaujanti“ karta užgimsta 5-erių metų. Tiek iš tėvų, tiek iš mokytojų, psichologų ir psichiatrų mes nuolat girdime istorijas apie vaikus, kurie visiškai nemoka žaisti. Jie yra užsiblokavę ir nesugeba sukurti žaidimo. Tiems, kas dar išsaugojo troškimą žaisti, perpildytas vaikystės tvarkaraštis neleidžia susidomėti absoliučiai niekuo, kas nesusiję su pasiekimais, vartojimu ir konkurencija.

Tas laikas, kuris vaiko gyvenime anksčiau buvo skirtas judėjimui ir pažinimui, dabar sufokusuotas į įvairių ekranų pažinimą: televiziją, video ir kompiuterį. Vaikai priversti pasinerti ir išgyventi kitų žmonių istorijas ir jų suvokimą. Jie negali išreikšti savo jausmų žaisdami, tad jiems belieka tik užsidaryti savyje. O užsidarymas turi rimtas ir neigiamas pasekmes vaiko sveikatos ir vystymosi procesui.

Savo tyrime norėčiau daugiau pakalbėti apie ikimokyklinukus, ypač 3-7 metų amžiaus. Kaip tik šiame etape žaidimas yra pats svarbiausias, lemiantis sėkmingą vaiko vystymąsi. Dažnai mums gali pasirodyti, kad mes leidžiame tokio amžiaus vaikams žaisti, bet tvarkaraštis ir užimtumo rėmai, į kuriuos mes įspraudžiame savo vaikus, neleidžia jiems turėti natūralaus, neapriboto ir pačių sukurto žaidimo.

Žaidimo esmė

Tam, kad galėtume kalbėti apie žaidimą, mes turime suvokti pačią žaidimo esmę. Kūrybiškas žaidimas - šaltinis, kuris veržiasi iš vaiko gelmės. Tai yra kiekvieno sveiko vaiko natūralus vystymosi pagrindas, kuris yra labai svarbus vaiko asmenybės formavimuisi. Tiesa, mums, suaugusiems kartais sunku suprasti, kur baigiasi žaidimas ir kur prasideda mokymasis. Jei stebėtumėte vaikus, suprastumėte, kad nesvarbu, ką jie bedarytų: judėtų fiziškai, bendrautų ar tiesiog kažką tyrinėtų, jie su dideliu žaismingumu atsiveria viskam, ką jiems duoda gyvenimas.

Vienas iš mano draugų labai šauniai apibūdino savo vaiką sakydamas, jog atrodo, kad vaikas nuolat dirba. Bet ar tai žaidimas, ar darbas? Vaiko gyvenime ši riba išnyksta. Suaugę kažkodėl įsitikinę, kad jie vaikus turi kažko išmokyti. Tai tiesa tik tuo atveju, jei "mokymas" perduodamas kaip elgesio pavyzdys.

Geriausia, ką gali padaryti suaugęs, tai sukurti vaikui laisvą erdvę žaisti ir mokytis, o įsikišti tik tada, kai dalykai tampa nevaldomi ar pavojingi. Bet kuriuo kitu atveju, mes tiesiog privalome leisti vaikui rinktis jo kelią ir greitį. Norėčiau pabrėžti, jog suaugęs privalo gerbti vaiko erdvę ir žaidimą, nes tai iš tiesų yra intymus pasaulio pažinimo procesas.

Pažvelkime į Neitaną, kuris atvažiavo su savo tėvais poilsiauti. Vaikas labai nustebė, atradęs, jog name yra keletas laiptelių. Jis niekaip negalėjo atsitraukti nuo lipimo laiptais tol, kol netapo "laipiojimo meistras". Buvo labai malonu stebėti, kaip mažas vaikas atidavė visą savo drąsą ir ryžtą laiptų tyrinėjimo procesui. Jis nepavargdamas lipo vėl ir vėl, jam nereikėjo jokios suaugusio pagalbos. Neitanas buvo susikaupęs ir pasinėręs į savo sukurtą "mokymosi procesą". Stebint Neitaną, buvo galima daryti išvadą, kad jis yra labai laimingas, galėdamas tirti laiptus tik jam vienam suvokiamu būdu ir greičiu. Nesunku buvo numanyti, kad ši naujai atsivėrusi galimybė, buvo nepaprastai svarbi jo vystymosi procesui. Bet svarbiausia buvo tai, kad šią užduotį jis pats sau pasiskyrė ir išsirinko. Pagalvokime, juk niekas negalėtų paliepti vienmečiui skirti vieną valandą laipiojimui. Niekam ir nereikėjo paliepti. Jis padarė taip, kaip padarytų kiekvienas sveikas vaikas, kurio vystymosi procesas yra neapribotas.

Kitas pavyzdys būtų keturmetė Ivana. Vieną pirmadienį ji atėjo į darželį ir, besididžiuodama savimi, pareiškė, jog ji jau moka užsirišti batus. Aš priėmiau šią žinią skeptiškai, žinodamas, kad keturmečiai to padaryti nemoka. Bet Ivana buvo rimtai nusiteikusi įrodyti man, jog ji gali tai padaryti. Ivana atsisėdo ant žemės, atsirišo savo batų raištelius ir vėl juos surišo į mažas, tobulas kilpeles. Tai atlikusi Ivana nusišypsojo man tiesiai į nustebusį veidą. Tą dieną aš paklausiau jos mamos, kokių būdu ji išmoko tai padaryti. Jos mama besišypsodama man papasakojo, kaip Ivana visą savaitgalį žaidė, jog eina į gimtadienio vakarėlį. Mergaitė kelias dienas praleido pakuodama dovanas šventei ir surišdama jas mažu kaspinėliu. Per visą savaitgalį ji surišo kaspinėlių 60-70 kartų ir savaitgalio išvakarėse Ivana tapo "raištelio rišimo meistrė". Vėlgi pagalvokime, ar galėjo kas nors priversti Ivaną sėdėti ir mokytis raišiojimo? Ji raišiojo tik todėl, kad jai tai buvo svarbu ir ji jautėsi tam pasirengusi. Ivana šį mokymosi procesą buvo pavertusi gražiu žaidimu: kaspinėlius ji rišo su dideliu džiaugsmu.

Aš norėčiau, kad jūs suvoktumėt vieną esminį dalyką – *vaikai jau gimsta su pačiu giliausiu ir nuostabiausiu troškimu augti bei tobulėti*. Kiekvieną dieną jie kaupia žinias, mokosi naujų dalykų ir, jeigu atidžiau stebėtumėte vaikus, pamatytumėt, jog jie niekada nenustoja tyrinėti ir pažinti.

Vietoj to, kad gerbtume ir palaikytume natūralų norą tobulėti, mes, kaip protingesnioji karta, nusprendžiame,

jog privalome juos kažko išmokyti. Mes atimame iš jų natūralų, jų pačių inicijuotą gyvenimo tyrimo procesą ir nuolat kreipiame juos ta linkme, kuri mums atrodo geriausia. Mes skubiname ir apribojame vaikus, o tada, dar kurį laiką pakovoję, jie pavargsta ir pasiduoda. Jeigu tą suvoktume, suprastume, kodėl dešimtmečiai mokiniai nerodo jokio susidomėjimo mokytis.

Aš kviečiu jus suvokti, į kokią didelę tragediją mes vedame savo vaikus. Ta meilė mokytis, kurią demonstruoja Neitanas ir Ivana, galėtų tęstis visą gyvenimą, dar labiau - tai natūraliai susiję su mūsų gebėjimu būti kūrybiškais ir tikslingais visą gyvenimą. Vietoj to mes atimame jų galimybę tyrinėti ir būti naudingais tik jiems patiems suvokiamu būdu.

Psichologas Mihaly Csikszentmihalyi suaugusiojo kūrybiškumo būseną apibūdina kaip „tėkme, sklendimu“. Daniel Goleman ir bendraautorai „Kuriančioje sieloje“ teigia, šis procesas gali vykti kiekvieno suaugusio ir vaiko gyvenime, kad ir ką jie bedarytų: pieštų, žaistų šachmatais, mylėtųsi ir pan. Tai momentas, kai atrodo, išnyksta savikontrolė. Vienintelė „GYVENIMO Sąlyga“: tai turi derėti prie esamo gyvenimo momento... Vaikų kūrybiškas, vaizduotės žaidimas labai dažnai yra būtent taip apibūdinamas - lyg žaisdami vaikai būtų „ne čia“.

Žaidimo vystymasis

Pagrindinė paslaptis, kaip padėti skleisti vaiko gebėjimams yra ta, kad *mums nieko nereikia daryti, tiesiog palaikyti vaiko gyvą kūrybiškumą ir mokymąsi žaidžiant*. Taip pat pravartu prisiminti, jog vaikas nuolat mus

mėgdžioja, todėl *mūsų, kaip suaugusiųjų pareiga yra suteikti vaikams „teisingos medžiagos mėgdžiojimui“*. Mūsų elgesys įkvepia vaiko žaidimą.

Visas vaiko mokymasis ir žaidimas yra sudarytas iš dviejų dalių: vidinio noro pažinti pasaulį ir suaugusiojo gyvenimo mėgdžiojimo. Šie du elementai susipina ir, išlaikydami skirtingas proporcijas, „keliauja“ su vaiku per visą ankstyvąją vaikystę. Nors išorinė žaidimo išraiška nuolat keičiasi vaikui augant ir besivystant, tačiau tai yra pagrindinė žaidimo proceso sandara.

Viena iš žaidimo vystymosi stadijų yra fantazijų žaidimai, kurie prasideda antrais ar trečiaisiais vaiko gyvenimo metais. Iki to laiko vaikai labiau domisi savo pačių kūnais, paprastais aplinkoje esančiais daiktais: puodais, keptuvėmis, mediniais šaukštais bei paprastomis primityviomis lėlėmis ar mašinėlėmis.

Visai kitoks žaidimo procesas prasideda sulaukus 3-jų. Maždaug nuo tokio amžiaus vaikai

nustoja būti priklausomi nuo realių objektų ir suvokia, jog jie gali fantazijose sukurti jiems reikalingus daiktus ir žmones. Čia vaikams prasideda naujas ir nepažįstamas pasaulis, kuriame jie pradeda atranda naujus objektus ir naujus santykius. Čia viskas transformuojasi, daiktai atgyja, kuriasi dramatiškos situacijos. Fantazijų pasaulyje puodas tampa laivu, pagaliukas – meškere, akmuo – kūdikiu

ir taip be pabaigos...

Šiame etape žaidimai vyksta nesustabdomai. Jų eiga keičiasi, įgaudama vis naujas formas ir atspalvius. Žaidimas – nuolatiniame kitime. Tokio amžiaus vaikas dažnai pameta žaidimo rišlumą, kuria vieną vaizdą, po to iškart kitą. Vieni objektai tampa kitais, žaidimas neturi aišrios pabaigos.

Pradžioje vaikai susikuria „namelį“, kuriame jie galėtų žaisti. Po kurio laiko namelis gali tapti laivu, o dar vėliau parduotuve. Staiga, proceso eigoje jis vėl tampa nameliu, kurį galima užpildyti įvairiais materialiais ar įsivaizduojamais objektais. Tai vaikų visiškai nesutrikdo ir nė kiek netrukdo. Beveik visi trimečiai yra spontaniški, reaguojantys į kiekvieną situaciją ar prieš jį iškilusį objektą.

Dar įdomiau yra stebėti penkiamečius. Vaikas, atėjęs į darželį, įvardina, ką jis norėtų žaisti. Tokio amžiaus vaikų mamos dažnai sako, jog vaikai jau ryte prabunda su idėja žaidimui. Kartais jie žaidžia tą patį žaidimą kelias dienas iš eilės, o kartais net keletą savaitių. Kaskart žaidimas įgyja vis įvairesnių vaizduotės elementų.

Kūrybinio žaidimo vystymesi yra dar vienas labai svarbus aspektas, kuris atsiranda vaikui sulaukus šešerių metų. Jie vis dar tebežaidžia vaizduotės žaidimus, bet dabar sutelkia esmę į situaciją, o ne į daiktus. Šešimečiui yra daug svarbiau, ką jis veiks pastatytame name, nei, koks bus tas namas. Tokiame amžiuje vaikai pradeda kurti aiškius vaizdinius savo viduje, tarsi būtų „atsivėrę akys“. Šitas gyvenimo tarpsnis yra vadinamas „įsivaizdavimų etapu“. Tai yra dar viena labai svarbi vaiko vystymosi stadija, per kurią jis išmoka išlaikyti norimą paveikslėlį, vaizdinį ar personažą savo mintyse. Šiuo laiku vaikas jums gali sakyti: „Aš galiu susitikti su močiute, kada tik užsimanau. Viskas ką turiu padaryti, tai užmerkti akis...“

Psichologai Dorotė ir Jeronimas Sigeriai iš Jeilio universiteto paskyrė savo gyvenimus tam, kad ištirtų vaikų žaidimus. Štai kokia buvo psichologų išvada: tie vaikai, kuriems buvo leista pasinerti į kiekvieną, natūraliai atėjusį žaidimo etapą, yra daug laimingesni. Jie šypsosi daug dažniau, nei vaikai, kurie lanko įprastą dienos priežiūros centrą, kur jiems nurodoma, ką ir kada jie turi daryti. Įprastame dienos centre vaikai nuolat be tikslo trainiojasi nežinodami kuo užsiimti, dažnai erzina kitus arba trukdo kitų bendraamžių žaidimams.

Socialinė, emocinė ir intelektualinė žaidimo reikšmė

Kai vaikams yra suteikiama žaidimo laisvė, darželio žaidimų kambaryje girdimas tylus dūzgimas. Toks garsas apibūdina erdvę, kurioje vaikas jaučiasi laimingas, gali išreikšti savo giliausius jausmus ir susidraugauti su kitais. Jau vien tai galėtų būti svarbi priežastis ginti ir puoselėti vaikų žaidimą.

Kaip teigia Sara Smilanski, viena garsiausių Izraelio vaikų psichologų, kuri tyrinėjo žaidžiančius vaikus Izraelyje ir JAV, žaidimai sudaro vieną didžiausių reikšmių vaiko pažintinėje ir emocinėje raidoje. Žaidimo reikšmę skirtingose srityse jie apibūdino taip:

Pažintinių kūrybinių gebėjimų srityje:

- Geresnė verbalinė raiška;
- Turtingesnis žodynas;
- Aukštesnis kalbos suvokimas;
- Labiau išlavėjusi kalba;
- Geresni problemų sprendimo būdai;
- Vaikai labiau smalsūs ir žingeidūs;
- Aukštesnis intelektas.

Socioemocinių gebėjimų srityje:

- geriau moka žaisti su draugais;
- lengviau suformuoja grupinius žaidimus, yra linkę bendrauti ir daug lengviau kooperuojasi bei apsijungia;
- vaikai mažiau agresyvūs;
- labiau empatiški, geriau kontroliuoja impulsyvius veiksmus;
- geriau bendradarbiauja, priima kitų iniciatyvas;
- geriau nusiteikia kitų norams ir ketinimams;
- lengviau emociškai ir socialiai prisitaiko;
- iniciatyvūs, atviresni naujovėms;

- turi lagesnę fantaziją;
- ilgiau išlaiko dėmesį ir susikaupimą;
- geriau atlieka didelio susikaupimo reikalaujančias užduotis.

Psichologai Smilanski taip pat pabrėžė, kad sociodraminis (vaidmeninis – siužetinis) žaidimas aktyvuoja emocinių, socialinių, intelektinių galių augimą, kurios vėliau lemia vaiko sėkmę mokykloje. Taigi, galime drąsiai teigti, kad vaikai, kurie turėjo galimybę netrukdomai pereiti visas žaidimo stadijas bei lavinti savo vaizduotę per laisvus žaidimus ir menišką pasakų sekimą, bus geriau

subrendę mokymuisi, gebės lengviau įveikti sunkumus, geriau integruosis į visas gyvenimo situacijas.

Kaip mes galėtume padėti vaikams kūrybiškai ir su entuziazmu pradėti mokymąsi? Remdamasi savo patirtimi, galiu drąsiai teigti, kad tie vaikai, kurie buvo aktyvūs “žaidėjai” darželyje, išliko aktyvūs mokiniai pradžios mokykloje. Šį stebėjimą paremia tyrimas, atliktas 1970 m. Vokietijoje. Kaip tik tuo laikmečiu daugybėje Vokietijos darželių ugdymo programos buvo pradėtos orientuoti į akademinis pasiekimus, tad nesunku buvo atlikti tyrimą, kuris atspindėtų skirtingų ugdymo programų darželių rezultatus. Tyrime dalyvavo 50 darželių, kuriuose vaikai galėjo laisvai žaisti ir 50, kuriuose ugdymo turinys buvo orientuotas į akademinis pasiekimus.

Vaikai buvo stebimi iki ketvirtos klasės. Tame tarpsnyje buvo akivaizdu, jog vaikai, kurie turėjo galimybę žaisti darželiuose, visapusiškai (fiziškai, emociškai ir intelektualiai) pralenkė kitus vaikus. Ypatingai šokiravo tai, kad žemesnių pajamų šeimos labiau rinkosi akademinis pasiekimų darželius. Atlikus šį tyrimą ir išanalizavus gautus duomenis, visoje Vokietijoje žaidimai buvo gražinti atgal į darželius ir tai tęsiasi iki šių laikų, nors per paskutiniuosius vizitus į Vokietiją aš girdžiu daugiau pasisakymų, kad ruošiant vaikus globaliai ekonomikai, jie privalėtų turėti gerą pasirengimą rašymo, skaičiavimo ir kt. dalykuose.

Panašus tyrimas buvo atliktas, matuojant vaikų intelekto koeficientą IQ. Čia vaikai buvo stebimi iki 23 m. amžiaus. Vaikų iš “žaidiminių” darželių rezultatai buvo vidutiniškai 27 taškais geresni.

Kas vyksta su vaiko žaidimu šiandien

Iš anksčiau pateiktų duomenų galėjome lengvai įsitikinti laisvo žaidimo svarba ir nauda. O dabar pažvelkime, kaip sumažėjo žaidimo svarba realiame gyvenime per paskutiniuosius trisdešimt metų.

1970 m. buvo tiriami Amerikos darželiai. Tuo laikmečiu ir Jungtinės Amerikos valstijos pradėjo orientotis į akademinių žinių kaupimą ankstyvajame amžiuje. Buvo susikoncentruota ties pasiekimais ir paprastas „laisvas žaidimas“ tapo visiškai nepopuliarus. Pensilvanijos valstijoje kiekvieną rytą vaikai privalėjo praleisti po 20 minučių skaitymui, rašymui, skaičiavimui ir t.t. Šios naujovės sukėlė priešišumą ir vaikuose, ir mokytojuose, tačiau mokymąsi buvo nuspręsta integruoti bet kokia kaina. Tai tęsėsi iki 1980 m., kai situacija pasidarė dar liūdnė.

Atmosfera darželiuose pasikeitė: tarp penkiamečių jau buvo juntama įtampa ir skubėjimas. O penkiamečiai mokėsi vis daugiau, žaidimų laikas vis trumpėjo ir vis didesnę laiko dalį vaikai praleisdavo akademinėms žinioms įgyti.

Tuo metu Susan Ohanian atliko savo tyrimą ir atkreipė visuomenės dėmesį į situaciją darželiuose. Ji pradėjo tyrimą skambiu pavadinimu „Kur ir kada įvyko nesusipratimas: kodėl mūsų vaikai kenčia dienos centruose ir darželiuose?“ Ji rašė apie devynis Niujorko darželius, kuriuose vaikų žaidimo laikas nesiekė 25 minučių per dieną. Visiems žinantiems, kas yra penkiametis vaikas, tai sukėlė siaubą. Panaši situacija buvo ir Čikagoje. Taigi, situacija, susidariusi dėl vyriausybės priimtų sprendimų, nukreiptų į vaikus bei pedagogus, buvo iškelta į viešumą.

Iškilo klausimas, *kodėl mūsų vaikai turi nuo penkių metų tapti akademikais ir jau dabar spręsti globalines pasaulio problemas?* Visi pamatė, jog nekeisdami susidariusios situacijos, pasieksime slidaus kalno papėdę. Tačiau vis dar galime rinktis. *Ar leisime vaikams turėti vaikystę, ar jau dabar užkrausime jiems savo baimių ir ambicijų našą?*

Vis tik mes dar nepasiekėme dugno. Ankstyvojo raštingumo vardan planai ir toliau yra vystomi siekiant perorientuoti darželio vaikus nuo žaidimo link ankstyvojo skaitymo. Šiuo metu yra sudarinėjame planai, kurie yra dangstomi ankstyvojo raštingumo svarba, o šių planų tikslas yra perorientuoti vaikus iš vaikiškų žaidimų į mokymąsi.

Iš tiesų yra situacijų kai ankstyvas susidūrimas su literatūra yra svarbus ir reikalingas vaikui, bet žinių pateikimas ir mokymasis turi vykti klausantis turtingos ir rišlios suaugusio kalbos, poemų, eilėraščių, lėlių vaidinimų ir istorijų iš knygų. Tik tokie literatūros pateikimo būdai sukuria tvirtus literatūrinius pagrindus ir pažadina nuoširdžią meilę knygoms bei gimtajai kalbai visam gyvenimui.

Bet mūsų prieš tai paminėtas „ankstyvasis raštingumas“ apima daug siauresnę sritį, nei ta, kurią ką tik aptarėme.

Jeigu mes greitai laiku nesusivoksime, kur link mes einame, tai turėsime krūvą trimečių kurie mėgina suprasti raides, dalina žodžius į skiemenis ir gali juos perskaityti paraidžiui. Jei nesustosime, tai mūsų vaikai leis savo vaikystę mokydami abėcėlės, skiemeniuodami žodžius ir atlikdami matematinius veiksmus...

Tačiau vaikai nėra mašinos, kurias galima užpildyti kuru ir priversti važiuoti greičiau. Jie yra valdomi gilių vidinių procesų, kurie yra vadinami vaiko raida – tai fizinis, emocinis ir protinis vaiko augimas. Šie procesai negali būti pagreitinami be žalos vaikui, jie turi įvykti natūraliai. Kitaip jie atneš neigiamas pasekmes. Tyrimai parodė, kad vargingiau gyvenančios šeimos yra labiau linkusios kaupti akademines žinias ir rodo didesnę iniciatyvą ankstyvai vaiko edukacijai įgyti.

Šiuo metu yra daugybė individualių asmenų, o taip pat ir organizacijų, kurios kovoja už “laisvą vaikystę” ir galimybę žaisti. Šių organizacijų poveikį pastebėti yra labai sunku, kadangi aplink yra daugybė tėvų, kuriems vaiko žinių ir raštingumo lygis yra itin svarbus ir jie nori, kad vaikai pradėtų kaupti akademinę patirtį kiek galima anksčiau. Tėvai taip elgiasi varomi baimės, kad jų vaikai nebus išsilavinę ir jiems bus sunku įsitvirtinti pasaulyje.

Žvelgdami iš tos perspektyvos, tėvai nukreipia spaudimą į pedagogus.

Stebėtina, tačiau atliekant apklausas apie 5-mečių vaikų raštingumo sugebėjimus, dauguma tėvų kaip svarbų aspektą nurodė – skaičiavimo įgūdžius, abėcėlės raides, mokėjimą elgtis su pieštukais, teptukais, bet retas tėvų pažymėjo galimybę laisvai žaisti, kaip privalumą. Palyginus su mokytojais, tėvams labiau rūpi akademiniai vaikų įgūdžiai. Akademinius vaikų gebėjimus jie laiko svarbesniais nei vaikų socialinę brandą ar temperamento charakteristikas.

Šio straipsnio tikslas yra parodyti tėvams, kad skubėti nėra kur, kad vaikai jau turi nuostabų mechanizmą savo viduje, kuris juos nuolat varo pirmyn ir tėvams to daryti tikrai nereikia. Belieka atsipalaiduoti ir suteikti vaikui galimybę judėti į priekį savo tempu ir kryptimi. O aprūpintas saugumu ir galimybe pažinti, vaikas pats pasiims iš gyvenimo tai, kas jam labiausiai reikalinga. Be abejo, bus visokių vaikų ir kai kuriems iš jų reikės papildomos pagalbos...

Leiskime vaikams augti, išgirsime juos, net jei tai ir yra sunku šiuo laikmečiu, kuriame mes gyvename, visko siekdami dideliais kiekiais ir nevaldomu greičiu.

Yra viena istorija, kurioje kalbama, jog garsusis šveicarų psichologas Piaget (kognityvinės vaiko raidos teorijos autorius), nemėgdavo skaityti paskaitų JAV, nes po paskaitos apie natūralų vaiko raidos modelį būtinai kas nors iš auditorijos paklausdavo: "Kaip aš galiu išmokyti vaiką TAI atlikti greičiau?"

Pasistenkime suprasti, jog viena iš žmogaus savybių yra ta, jog jiems reikia laiko, kad jie užaugtų ir išsiugdytų tam tikras savybes. Jeigu palygintume žmones su kitais žinduoliais, suprastume, jog žmogaus vaikui subręsti reikia daugiau laiko, nei bet kokiai kitai rūšiai.

**Mūsų vaikai yra verti kiekvienos akimirkos, kuri jiems reikalinga subręsti ir atsiskleisti.
Leiskime jiems tai padaryti "žmogišku" greičiu ir jiems suprantamu būdu – žaidžiant.
Vaikai turi teisę subręsti ir užaugti žmogaus tempu.**

Leiskime vaikams ŽAISTI!

Apie Joan W. Almon

Draugijos “Už vaikystę” direktorė ir įkūrėja

www.allianceforchildhood.org

1999 m. Joan Almon įkūrė draugiją, kuriai pati vadovavo iki 2012 m. Jos darbo tikslas buvo apjungti pedagogus, sveikatos darbuotojus ir kitus, kuriems rūpėjo vaikai, jų gyvenimas ir nuolatinis, vis gilėjantis stresas, užpuolantis mažuosius jau vaikystėje. Jos gyvenimo tikslas buvo iškovoti vaikams laisvą vaikystę, kurioje jie galėtų tobulėti, stiprėti ir žaisti. Joan atstovavo vaikų poreikius, pasisakydama per įvairias paskaitas ir dalyvaudama įvairiose vaikų vystymosi programose. Jos pagrindinis tikslas buvo atkurti natūralų vystymąsi ir sugrąžinti laisvą vaikystę darželinukams bei ikimokyklinukams. Per savo gyvenimą ji išleido daug straipsnių ir knygų skyrių, kuriuose aprašydavo “Už vaikystę” draugijos vykdomą veiklą.

Vienas iš svarbiausių jos darbų - "Krizė darželyje. Kodėl vaikams reikia žaisti mokykloje?". Pati Joana paskyrė 18 savo gyvenimo metų darbui Valdorfo pedagoginiuose centruose, o taip pat konsultuodama pedagogus, visame pasaulyje.

Jos pradėtas darbas tebesitęsia iki šiol. Šiuo metu ji dalyvauja tarptautiniame projekte "Dešimtmetis skirtas vaikystei: 2012-2022". Šios kampanijos tikslas – iškelti vaikų poreikius ir pasauliniu mastu pagarsinti nuostabias programas, kurios yra skirtos vaikams. Šios moters asmeniniai pomėgiai taip pat yra susiję su vaikais ir kūryba; tai pasakos, lėlių vaidinimai, kuriuose ji nuolat integruoja savo įžvalgas apie vaikystę, žaidimus ir kūrybiškumą...

Vertė: Rūta Banionytė (Emos mama, 4 grupė)